

TEFSİR DERS NOTLARI

1.ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM TARİHİ

ABDULKERİM BAKIR
İHL Meslek Dersleri Öğretmeni

1. ÜNİTE – KUR’AN-I KERİM TARİHİ

1. Kur’an-ı Kerim ve Gönderiliş Amacı

- Kur’an, Allah’ın (c.c.) Hz. Muhammed’e (s.a.v.) Cebrâil (a.s.) aracılığıyla indirdiği, mushaflarda yazılan, **mütevâtir bir yolla nakl olunan ve okunmasıyla ibadet edilen** ilahi sözlerdir.
- Kur’an, **önceki kitapların tahrifini düzeltten** ve insanları doğru inanca yönlendiren **evrensel bir kitaptır**.

Yüce Allah;

- İnsanı, **en güzel bir surette yaratmıştır**.
- İnsana **akıl, irade, sorumluluk** ve dış dünyaya egemen olma kudreti bahsetmiştir.
- İnsanın yaratılış gayesine uygun yaşayabilmesi için yol göstermiştir.
- İnsana hayır-şer, güzel-çirkin, iyi-kötü arasında **bir tercih yapma kabiliyeti** vermiştir.
- İnsanın en güzele ve en doğruya ulaşabilmesi için vahiy göndermiştir.
- Allah’ın peygamberler aracılığıyla insanlara ulaştırdığı vahiylerden bazıları ilahi kitap haline gelmiştir.
- Son ilahi kitap ise Kur’an-ı Kerim’dir.
- Kur’an-ı Kerim hem dünyada hem de ahirette **insanları mutluluğa götürecektir bir rehberdir**.

Kur’an-ı Kerim;

- Dünyada adaleti gerçekleştirecek toplumlar inşa etmek, ahirette de her Müslümanın ebedî hayatını teminat altına almak üzere gönderilmiştir.

Biliyor musunuz?

Kuran’ın indiriliş amacı:

Bakara suresi, 75-79. ayetler

- Önceki kitaplarda yer alan tahrifatı düzeltmektir.

Mâidesuresi, 13-14. ayetler

- İnsanlığın ihtiyaçlarının artması ve evrensel bir kitaba ihtiyaç duyulmasıdır.

Kur’an, Allah’ın (c.c.) Hz. Muhammed’e (s.a.v.) Cebrâil (a.s.) aracılığıyla indirdiği, mushaflara yazılan, **mütevâtir bir yolla nakl olunan ve okunmasıyla ibadet edilen** ilahi sözlerdir. Bu yüce kitabın birçok ismi vardır:

- Kitâb, Furkan (hak ile bâtıl ayıran),
- Mesânî (bıkılmadan tekrar tekrar okunan),
- Kelâmullah,
- Nûr,
- Hüdâ (hidayet rehberi),
- Rahmet,
- Şifâ,
- Zikr,
- Hikmet,
- Hak,
- Tenzîl,
- Rûh,
- Mev‘ize (öğüt),
- Urvetü’l-
- Vüskâ (sağlam kulp)

isimleri bunlar arasındadır. Bu isimlerin her biri Kur’an’ın bir özelliğini dile getirmektedir.

2. Kur’an-ı Kerim’in Nüzul Ortamı

- Kur’an-ı Kerim 610 yılında **Mekke’de inmeye** başladı.
- Kur’an-ı Kerim’in inmeye başladığı dönemde toplumun **geneli putlara tapıyordu**.
- Müşrikler putların etrafında tavaf yapıyor, onlar için kurbanlar kesiyor ve çeşitli zamanlarda onlara hediyeler veriyorlardı.
- Yüce Allah şirkin her türlüünü kaldırmak ve **tevhide dayalı bir inanç** oluşturmak için Kur’an-ı Kerim’i gönderdi.

EKONOMİK ORTAM	Hayvancılık	Ticaret ve kervancılık	Tarım, özellikle hurma yetiştirme
KÜLTÜREL ORTAM	Okuryazarlığın az olması	Şiire önem verilmesi	Sözlü kültürün yaygın olması ve güçlü hitabet
SOSYAL ORTAM	Kabile hayatı	İnsanların sınıflara ayrılması	İçki ve kumarın yaygın olması
DİNİ ORTAM	Putperestlik	Haniflik	Hristiyanlık Yahudilik
			Mecûsîlik Sâbîlik

Önemli Noktalar:

Kervancılık; Kureyş suresinin mealini oku.
Putperestlik; Putperestler kafir değil müşriktir. Putları Allah ile aralarında bir aracı olarak kabul ederler.
Haniflik; Hz İbrahim'in inanç akidesine bağlı insanlardır.
Şiirin Önemi; Kur'an-ı Kerim'in dil uslubuna etki etmiştir.
İnsan Hakları; Kadının mal olarak dahi görülmediği bir toplum.
Kız çocuklarını diri diri toprağa gömmeleri.
Mecusilik; Ateşe tapan insanlar.
Sâbîlik; Yıldızlara tapan insanlar.

3. Vahyin Geliş Süreci

Vahiy; Allah'ın (c.c.) insanlığa iletmek istediği mesajları peygamberlere çok gizli ve süratli bir şekilde ulaştırmasıdır.

﴿وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكْلِمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَائِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ

“Allah (c.c.) bir insan ile ancak vahiy yoluyla veya perde arkasından konuşur yahut bir elçi gönderir de izniyle dilediğini vahyeder. O, pek yücedir, tam bir hüküm ve hikmet sahibidir.” (Şûrâ Suresi 51. Ayet)

Vahiy üç farklı şekilde gerçekleşmektedir.

- 1- İlham yoluyla
- 2- Perde arkasından konuşmayla
- 3- Cebrail (a.s.) aracılığıyla

- Hz. Muhammed (s.a.v.) ilk vahiy gelmeden önce Yüce Allah onu peygamberliğe hazırlamıştır.
- Günlük yaşamdan uzaklaşmak için Hira mağarasına gitmiş ve sık sık tefekküre dalmıştır.
- Bu süreçte Hz. Muhammed'in gördüğü rüyalar da gerçekleşmeye başlamıştır.
- 610 yılında Hira mağarasında **ilk vahiy Cebrail aracılığıyla** gelmiştir.

Biliyor musunuz?

- Yüce Allah önce vahiy Cebrail'e iletir, Cebrail (a.s.) peygamberlere iletir, peygamberler de insanlara iletir.

Allah → Cebrail → Peygamber → İnsanlar

- Cebrâil(a.s.), vahiy bazen kendi suretinde bazen de insan suretinde görünerek getirmiştir.
- Vahiy süreci **23 yıl** sürmüştür.
- **632 yılında vahiy süreci bitmiş** ve Kur'an-ı Kerim tamamlanmıştır.

4. Vahyin Yazılması ve Korunması

Hz. Muhammed (s.a.v.)

- Vahiy yoluyla gelen Kur'an metnini **insanlara tebliğ** etmiştir.
- Kur'an'ın korunması amacıyla sahabileri, **Kur'an'ı okumaya ve ezberlemeye** teşvik etmiştir.
- Vahiy geldiği zaman hemen **kâtiplerinden birini çağırması ve gelen vahiy eksiksiz bir şekilde yazdırmasıdır.**
- Hz. Muhammed (s.a.v.) okuma yazma bilen sahabilerden bazılarını vahiy kâtibi olarak görevlendirmiştir.
- **Zeyd b. Sabit, Ali b. Ebi Talib , Muaz b. Cebel, Ubey b. Ka 'b** vahiy katibi olarak görevlendirilen sahabilerden bazılarıdır.
- Hz. Peygamber, vahiy katiplerinin yazdığı ayetleri okutmuş ve böylece vahyin hatasız bir şekilde yazılması sağlamıştır.
- Resûlullah'ın tashihinden geçen Kur'an metni, yine onun emriyle çoğaltılmıştır.

Biliyor musunuz?

- Kur'an'ın korunması ile ilgili yapılan işlerden birisi **de inen vahiylerin Cebrâil'e (a.s.) arz edilmesidir.**
- Hz. Peygamber her sene **Ramazan ayında kendisine o yıla kadar gönderilen ayetleri Cebrâil'e (a.s.) okumuştur.**
- Kur'an vahyinin tamamlandığı yani Hz. Peygamber'in vefat edeceği yılda arz Ramazan ayı boyunca iki defa vuku bulmuştur.

Kur'an-ı Kerim'in Kitap Haline Getirilmesi

- Vahyin gelişi sona erdiğinde Kur'an mushaf haline getirilmemiştir.
- **Hız. Ebû Bekir (r.a.)** halife seçildikten sonra çok fazla hafız sahabinin şehit olması nedeniyle Müslümanlar tedirgin olmuş ve istişareler sonucunda ayetlerin bir mushaf haline getirilmesi kararlaştırılmıştır.
- Kur'an ı Kerim'in mushaf haline getirilmesi için bir komisyon kurulmuştur.
- **Zeyd b. Sâbit'in başkanlığında** kurulan bu komisyon, Kur'an metnine dair yazılı nüshası bulunanların iki şahitle ellerindeki metinleri getirmelerini istemiştir.
- Bir yıl süren bu çalışmaların neticesinde **Kur'an ı Kerim mushaf haline getirilmiştir.**

Kur'an-ı Kerim'in Çoğaltılması

- İslam dininin her geçen gün yayılması ve **birçok bölgede Kur'an-ı Kerim'in kıraatiyle ilgili ihtilafların başlaması** üzerine Kur'an-ı Kerim'in çoğaltılma ihtiyacı doğmuştur.
- **Hız. Osman'ın (r.a.) halifeliği döneminde** Kur'an-ı Kerim'in çoğaltılması için süreç başlatılmıştır.
- Kurulan komisyon, çoğaltma işini beş sene devam ettirmiştir.
- **Yedi adet Mushaf istinsâh** (çoğaltılmıştır) edilmiştir.
- Bunlardan biri Medine'de bırakılmış; diğerleri de şu merkezlere gönderilmiştir:

- Mekke
- Kûfe
- Basra
- Şam
- Yemen
- Bahreyn

Kur'an-ı Kerim'in Harekelenmesi ve Noktalanması

- Kur'an-ı Kerim'in ilk nüshalarında **nokta ve hareke kullanılmamasından dolayı** okuyuşuyla ilgili sıkıntılar oluşmuştur.
- Doğru ve kolay okumayı sağlayabilmek için **Basra Valisi Ziyâdb. Sümeyye bazı işaretleri Kur'an'a koyma teklifinde** bulunmuştur.
- Devrin **dilbilimcisi Ebû'l-Esveded-Düelihareke** işlemini yanına aldığı bir katiple birlikte tamamlamıştır.
- **Hareke konusundaki bazı eksikler de daha sonradan Halil b. Ahmed tarafından** giderilmiştir.

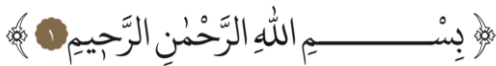
5. Tefsirden Tefekküre

Bu bölümde Fatiha suresinin, Alak ve Bakara suresinin ilk beş ayetlerinin anlamlarına ve tefsirlerine yer verilmiştir.

5.1. Fatiha Suresi ve Tefsiri

- Kur'an-ı Kerim'in ilk suresidir.
- Nüzûl tarihine göre beşinci suredir.
- Tamamı bir defada indirilen ilk Mekki suredir.
- Yedi ayetten oluşmaktadır.
- Fâtiha, açılış ve başlangıç anlamına gelir.

1. AYET

“Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla”

- Kısaca **besmele** olarak isimlendirilir.
- Bu cümle girilen işe güç yetirmek için gereken kuvvet ve kudretin Allah (c.c.) tarafından verildiğini ifade eder.
- “Rahman” kelimesi “çok merhamet eden”, “Rahim” kelimesi ise “sonsuz merhamet eden” anlamına gelir.
- Allah, kendisini hem merhametin kaynağı hem de merhamet eden varlık olarak tanıtmaktadır.
- Yüce Allah bizden de insanlara ve diğer canlılara merhametle davranmamızı istemektedir.

2. AYET:

﴿ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾

“Hamdâlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur.”

- **Hamd**, yapılan bir iyiliğe karşı iyilik sahibine saygı duymak ve onu övmek demektir.
- Hamd sadece Yüce Allah’a aittir. Bu yüzden her türlü hamd, şükür, tesbih, tekbir ve tebcilin (yüceltmenin), âlemlerin Rabbi olan Allah’a (c.c.) yapılması gerekir.

3. AYET

﴿ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴾

“O, Rahmânve Rahîmdir.”

- Hamde layık olan varlık, kainatı merhametiyle kuşatan bir varlıktır ve kullarının da merhametli olmalarını istemektedir.
- Ayrıca Rabbü’l-âlemin ifadesinde bir heybet, bir azamet; rahmân ve rahîmde ise engin bir sevgi ve acıma söz konusudur.

4. AYET

﴿ مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ﴾

“Ödül ve ceza gününün hakimidir.”

- Herkesin dünya hayatında yaptığığın karşılığını alacağı kıyâmet gününde, Allah’ın her varlık üzerinde tam bir otoritesinin olduğunu anlatılır.

5. AYET

﴿ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ﴾

“Rabbimiz, sadece sana kulluk eder ve yalnız senden yardım isteriz.”

- Yüce Allah kulluğun sadece kendisine yapılması gerektiğini belirtir.
- İnsanların her anında sadece Allah’tan yardım istemesi gerektiği vurgulanır.

Dikkat Edelim!

Fatiha suresinin ilk 5 ayeti aslında bir Müslüman portresi çizmekte, Müslümanın kafa karışıklığına sahip olamayacağını bildirmektedir.

6. AYET

﴿ إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴾

“Bizi doğru yola ilet.”

- İnsan önce hidayet istemelidir.
- Yüce Allah isteyene hidayet verir, isteyen de sapıklıkta terk eder.
- Yüce Allah kendisinden hidayet istememizi ve bunun için dua etmemizi öğretmektedir.

7. AYET

﴿ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴾

“Kendilerine nimet verdiklerinin yoluna ilet; gazaba uğramışların, azıp sapmışların yoluna değil!”

- Ayetindeki nimetten maksat, doğru bir şekilde yaşayarak Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmanın sonucu olarak bahşedilen hakiki ve sürekli nimetlerdir.
- Ayetteki gazaba uğrayanlar Allah'ın (c.c.) mesajından tam olarak haberdar olup, mahiyetini anlayan ama kabul etmeyenlerdir.
- Sapkınlar ise hakikatin kendilerine hiç ulaşmadığı insanlar ya da hakikati kabul etmelerini güçleştirecek kadar bozulmuş insanlar olarak tanımlanır.
- Kısacası gazaba uğrayanlar ve sapıklıkta kalanlar kaybeden herkesi kapsamaktadır.
- Bu kimselerin yolundan gitmemek için Allah'a dua edilmektedir.

Biliyor musunuz?

- Fatiha suresi kulun Rabbiyle konuşmasıdır.
- Bu surenin yarısı Allah'a yarısı da kula aittir.
- İlk bölümde Allah'a hamdedilir ve Allah yüceltilir.
- İkinci bölümünde ise kul, isteklerini Rabbine arz eder ve kendisi için dua eder.

5.2. Bakara Suresi 1-5. Ayetler ve Tefsiri

Bakara suresi

- Mushaf tertibine göre 2., iniş sırası itibariyle de 87. suredir.
- Adını 67 71. ayetlerde anlatılan bakara (sığır) kurban etme olayından
- Büyük bir kısmı hicretin ilk iki yılında olmak üzere tamamı Medine'de indirilmiştir.
- 286 ayetten oluşmuştur.

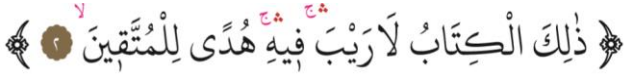
1. AYET

“Elif Lâm Mîm”

- Kur'an'daki 29 surenin başında bu tür harf kümeleri bulunur.
- Bu harflerin anlamı yalnızca Allah tarafından bilinir.
- Bazı surelerin başında yer alan bu tür harf kümelerine **hurûf-ı mukattaa** denir.

2. AYET

“Bu, kendisinde şüphe olmayan kitaptır. Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için yol göstericidir.”

- Müminlerin yol göstericisi olan Kur'an'ın bir rehber kitap niteliğinde olduğu vurgulanmaktadır.

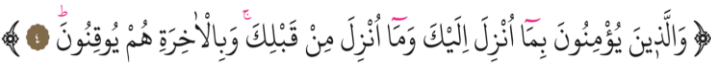
3. AYET

“Onlar gaybeinanırlar, namazı dosdoğru kılarlar, kendilerine rızık olarak verdiğimizden de Allah yolunda harcarlar.”

- Bu ayette, üzerinde durulması gereken üç konu vardır. Bunlar gayb, namaz ve infaktır.
- Bir müminde bulunması gereken üç temel özellik vurgulanmaktadır.

4. AYET

“Onlar sana indirilene de senden önce indirilenlere de inanırlar. Ahirete de kesin olarak inanırlar.”

- Bu ayette Yüce Allah hem Allah Resûlü'ne hem de ondan önceki peygamberlere imanı şart koşturmuştur.
- Peygamberlere iman şart olduğu gibi ahirete iman etmek de gereklidir.

5. AYET

“İşte onlar Rablerinden (gelen) bir doğru yol üzeredirler ve kurtuluşa erenler de işte onlardır.”

5.3. Alak Suresi 1-5. Ayetler ve Tefsiri

Alak suresi

- Mekke’de inmiştir.
- İlk beş ayeti vahiy tarihinin ilk inen ayetleridir.
- Sure adını ikinci ayetteki **alak** kelimesinden almıştır.

1. AYET

﴿إِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾ “Yaratan Rabbinin adıyla oku!” .

- Surenin “oku” emriyle başlamış olması ve bu emrin iki defa tekrar etmesi, okumanın insan hayatındaki önemini göstermektedir.
- Yüce Allah’ın Hz. Muhammed’e ve Müslümanlara ilk emri budur.
- Bu ayet İslam dininin okumaya ve öğrenmeye verdiği önemi gösterir.

2. AYET

﴿خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ﴾ “O, insanı alaktan yarattı.”

- **Alak**, “Yapışmak, asılmak, değerli şey” anlamına gelir. Anne rahminde döllenmiş zigot demektir. Ayrıca “ilgi, sevgi, şefkat, aşk” anlamlarına da gelmektedir.
- Yüce Allah’ın (c.c.) insanı sevgi ve şefkat hamuruyla yoğurup yaratmasından, bunun sevgi sonucu gerçekleşmesinden söz edilmektedir.

3. AYET

﴿اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ﴾ “Oku! Senin Rabbin en cömert olandır.”

- “Oku” emri bu ayette tekrar edilmiştir.
- Tekrar edilmesi, okuyup bir şeyler öğrenebilmenin ancak tekrarla mümkün olduğunu göstermektedir.
- **El-ekrem**sözcüğü ise “keremi sonsuz, cömertliği sınırsız olan” anlamındadır.
- Yüce Allah kullarına karşı son derece cömerttir, hiçbir şeyi onlardan esirgememiştir.

4. AYET

5. AYET

﴿الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾ “O, kalemle yazmayı ve insana bilmediğini öğretendir.” .

- Yüce Yaratıcının insana kalemle yazı yazmayı öğretmesi yahut yazma kabiliyeti vermesi insana yönelik en büyük keremidir.
- Çünkü kalem yazı yazmanın, bilgiyi korumanın en önemli aracıdır.